

Retouradres Postbus 511, 2003PB Haarlem

Aan de leden Commissie Beheer

Datum 17 maart 2009
Ons kenmerk WZ/ORGV/2009/18469
Contactpersoon J.B.L. Reelfs
Doorkiesnummer 023-5113390
E-mail jreelfs@haarlem.nl
Bijlage(n) geen
Onderwerp Stand van zaken uitvoering Programma Haarlem Schoon 2008

Geachte commissieleden,

Graag wil ik u met deze brief informeren over de stand van zaken rond het programma Haarlem Schoon.

Zoals u wellicht inmiddels bekend is, omvat het programma Haarlem Schoon een aantal initiatieven gericht op het op kwaliteit brengen van de openbare ruimte. De doelstelling hierbij is dat Haarlem in ieder geval een goede gemiddelde positie in zijn klasse inneemt. Liefst echter daar bovenuit steekt, zodanig dat Haarlem mee kan doen aan de verkiezing van de schoonste stad.

Jaarlijks informeer ik u middels deze brief over de voortgang van het programma. Evenals in de vorige melding op 26 mei 2008 komen ook nu weer de verschillende relevante thema's aan de orde. Gezien de invloed van de afvalinzameling op het aspect schoonheid van de openbare ruimte maakt ook de voortgang op dit onderdeel, voor zover van toepassing, deel uit van deze bespreking. De volgende onderwerpen komen onderstaand aan de orde:

1. Basisproject zwerfafval
2. Monitoring openbare ruimte
3. Afvalstoffenverordening
4. Toekomstvisie reinigingsrecht
5. Nieuwe opzet inzameling en reiniging binnenstad
6. Ondergrondse inzameling
7. Hondenbeleid
8. Uitdelen van handelsreclame
9. Kauwgum verwijderen
10. Inzameling kunststoffen
11. Toekomstvisie grofvuil
12. Drijfafval
13. Sterk vervuilende locaties (Hotspots)

1. Basisproject zwerfafval

De gemeente hecht veel belang aan een schone leefomgeving. De Rijks-overheid draagt hieraan bij door gemeenten te stimuleren bij het opstellen van programma's om het ontstaan van zwerfafval te voorkomen en de aanwezigheid te verminderen. Hiervoor kan aanspraak gemaakt worden op subsidie. In Haarlem is met subsidie een basisproject zwerfafval uitgevoerd. Het project omvat het eenmalig in kaart brengen van de huidige aanpak van zwerfafval en het, op basis hiervan, doen van voorstellen ter verbetering. Deze voorstellen kunnen zowel betrekking hebben op het beleid als op de uitvoering.

De uitkomsten van het onderzoek laten het volgende beeld zien. De gemeente scoort goed op het gebied van initiëren van beleid rond zwerfafval. Echter het daadwerkelijk uitvoeren van het beleid en een geïntegreerde aanpak van de verschillende initiatieven verdient meer aandacht.

Wat betreft de uitvoering zijn er voldoende afvalbakken die ook op tijd geleegd worden. De veegprestaties zijn eveneens voldoende. Dit uit zich in een gemiddelde hoeveelheid zwerfafval op straat in vergelijking tot overeenkomstige steden.

In het kader van een zogenaamd "Plusproject" kan de gemeente in aanmerking komen voor verdere subsidiëring. Inmiddels is hiertoe een uitvoeringsplan, op basis van de verbetervoorstellen uit het basisproject, ingediend bij de subsidieverlenende instantie (Senter Novem). Indien het project wordt toegekend kan de gemeente maximaal € 120.000,- aan subsidie verkrijgen.

2. Monitoring openbare ruimte

In het beleidskader openbare ruimte worden de ambitieniveaus voor de kwaliteit van de openbare ruimte in de verschillende delen van Haarlem aangegeven. Deze betreffen "sober" voor bijvoorbeeld bedrijventerreinen, "standaard" voor de meeste woonwijken en verzorgd voor onder andere de binnenstad en monumentale parken.

Om te kunnen beoordelen of de ambities waar het gaat om het kwaliteitsaspect "schoonheid" al dan niet behaald worden, vindt er periodiek monitoring plaats. Dit betreft:

- onkruidgroei
- zwerfafval en veegvuil
- hondenpoep
- omgang door bewoners met locaties voor ondergrondse containers

De beoordeling van de situatie in de praktijk vindt plaats op basis van een klasse indeling van vijf punten. De discussie over de vertaalslag naar de overeenkomstige ambitieniveaus is momenteel nog gaande binnen de gemeente. Dit geldt eveneens voor de juiste werkwijze om de verlangde kwaliteit te kunnen behalen. Om deze reden dienen de resultaten van de monitors voorlopig alleen als indicatief beschouwd te worden en mogen er nog geen vaststaande conclusies aan verbonden worden.

Onkruidgroei

De ambitieniveaus kunnen als volgt vertaald worden naar de aanwezigheid van onkruid:

Verzorgd : geen tot zeer geringe aanwezigheid van onkruid

Standaard : geringe aanwezigheid van onkruid

Sober : matige aanwezigheid van onkruid

De onderstaande tabel (tabel 1) laat onder het genoemde voorbehoud de ontwikkeling van het onkruidbeeld zien op basis van de 5 puntenschaal.

Tabel 1: Gemiddelde scores voor het onkruidbeeld voor de seizoenen 2006 – 2008

Wijk	Ambitieniveau	Jaar		
		2006	2007	2008
Transvaal/Indische buurt	Klasse 2	1.7	2.0	■
Centrum	Klasse 1	■	■	■
Boerhavewijk	Klasse 2	1.5	■	■
Meerwijk	Klasse 2	■	■	■
Delftwijk	Klasse 2	■	1.9	■
Sinneveld	Klasse 2	■	■	■
Zijlweg/Leidsche buurt	Klasse 2	1.7	■	■

¹ Scores die voldoen aan de gestelde beeldkwaliteit zijn geel gemarkeerd, rood betekent dat niet aan de vereiste beeldkwaliteit is voldaan.

De tabel geeft een indicatie dat de gestelde beeldkwaliteit over de afgelopen jaren alleen in enkele wijken wordt gerealiseerd. In 2008 in geen van de beoordeelde wijken. De resultaten in 2008 zijn mogelijk het gevolg van het bijzonder natte en warme zomerweer. Factoren die een rol spelen in relatie tot het algemene beeld zijn:

- De aanwezige voedingsstoffen op trottoirs (zand en organische stoffen)
- De vaste planning en frequentie van het onkruidbeheer.
- Relatief veel onkruid rond obstakels en langs (gevel)randen.

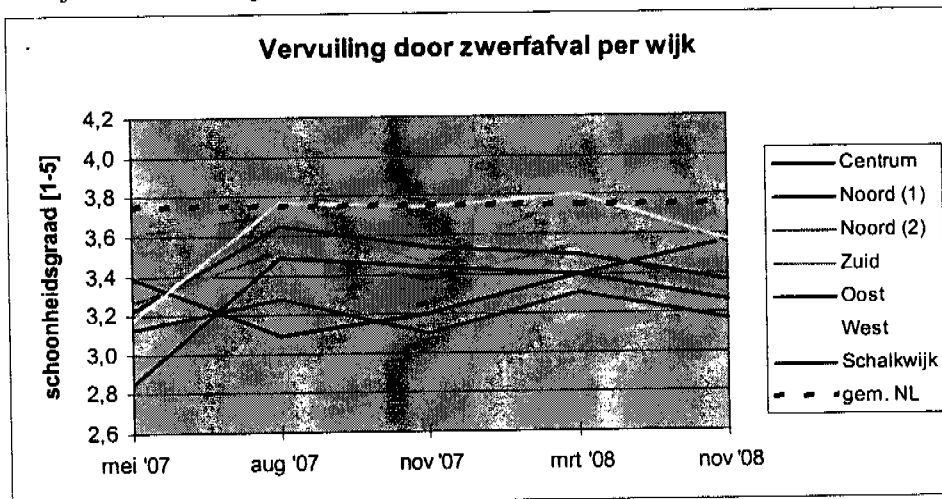
Op basis van het geconstateerde is aan Spaarnelanden gevraagd om de aanpak nog te verbeteren en zo mogelijk in te voeren in het seizoen 2009. Ook zal op korte termijn bezien worden of de preventieve aanpak in de vorm van het onkruidwerend ontwerpen binnen Haarlem een extra impuls behoeft in de vorm van een vernieuwd plan van aanpak. Hiervoor zal aandacht gevraagd worden bij de afdeling programma's van de afdeling Openbare ruimte Groen en Verkeer (OGV).

Zwerfafval en veegvuil

Vanaf mei 2007 is de vervuiling door zwerfafval periodiek gemeten. Per keer wordt de vervuiling gemeten op 130 locaties, evenwichtig verspreid over de verschillende gebiedsdelen van Haarlem. In de onderstaande grafiek (grafiek 1) wordt de vervuiling door zwerfafval weergegeven. De meting vindt plaats aan de hand van schoonheidsgraden op een schaal van 1 (zeer vuil) tot 5 (zeer schoon).

Grafiek 1: Vervuiling door zwerfafval van 2007 tot 2009

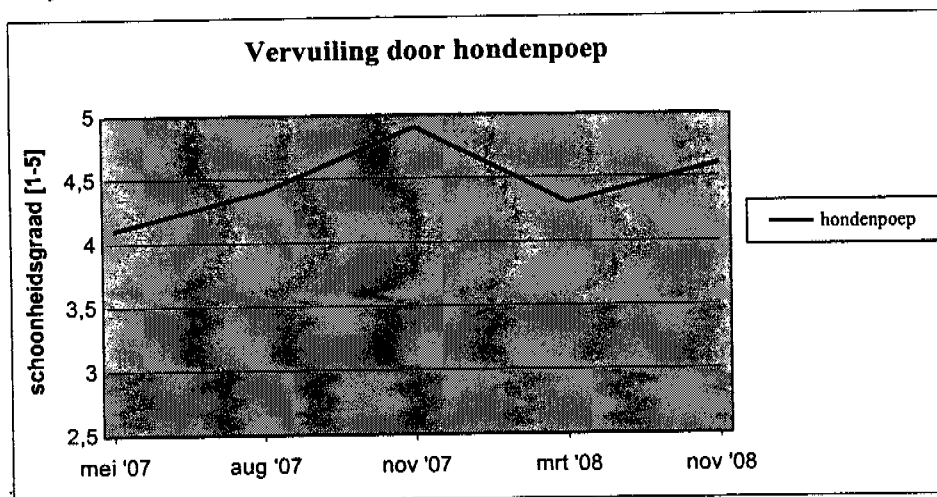

In de grafiek is de gemiddelde schoonheidsgraad in Nederland weergegeven met de stippenlijn ter referentie. De gemiddeld over de vijf metingen gerealiseerde schoonheidsgraad in de gemeente Haarlem ligt iets lager dan het landelijk gemiddelde. Vooral in Haarlem- Oost en Schalkwijk is nog relatief veel zwerfafval aanwezig. Anderzijds is er een tendens waarneembaar waarbij het Centrum steeds schoner wordt. Spaarnelanden is verzocht te bezien of aan de genoemde lager scorende wijken extra aandacht besteed kan worden. Ook hier geldt weer dat de resultaten en de overeenkomstige ambitieniveaus nog onderwerp van discussie zijn. Vooruitlopend hierop kan wellicht gesteld worden dat het kwaliteitsniveau in Nederland gemiddeld genomen verzorgd is. Haarlem ligt hier nog iets onder op een standaard kwaliteitsniveau.

Hondenpoep

Vanaf 2007 wordt in Haarlem eveneens de aanwezigheid van hondenpoep gemonitord. In de grafiek op de volgende pagina (grafiek 2) zijn de behaalde scores voor hondenpoep opgenomen.

Grafiek 2: Vervuiling door hondenpoep

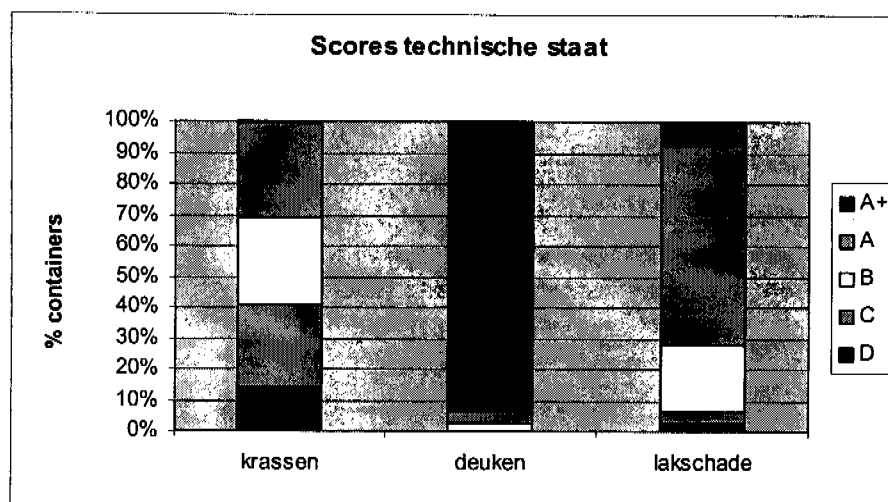

Opvallend is, dat de score voor hondenpoep een stuk hoger ligt dan die van zwerfafval en veegvuil uit de vorige grafiek. Dit komt mede doordat de aanwezigheid van hondenpoep op een locatie, meer dan zwerfafval en veegvuil, een zogenaamde "toevalstreffer" is. En bovendien vaak minder goed in het straatbeeld of in het groen opvalt. Veel locaties ontvangen wat hondenpoep betreft dan ook de hoogste score. In absolute zin zijn de gegevens dus moeilijk interpreteerbaar. Wel is een tendens te constateren richting een zekere afname van hondenpoep op straat. Mogelijk dat de stadsbreed gecommuniceerde verplichting om uitwerpselen op te ruimen in combinatie met de ingezette handhaving op het hondenbeleid hierbij een rol spelen.

Omgang door bewoners met locaties voor ondergrondse containers

In december 2008 is voor de eerste keer een meting uitgevoerd naar de wijze waarop bewoners omgaan met de ondergrondse containers. Dit vertaalt zich in de technische staat (krassen, lakschade etc.) en de vervuiling van en rond ondergrondse containers. In totaal zijn 100 locaties bezocht. De monitor heeft de volgende resultaten opgeleverd (grafiek 3).

Grafiek 3: Technische staat ondergrondse containers

De beoordeling heeft plaatsgevonden op basis van een vijfpuntenschaal. Een slechte score is in rood aangegeven, onvoldoende in donkergeel, net-voldoende in licht geel, voldoende in groen en goed in donkergroen.

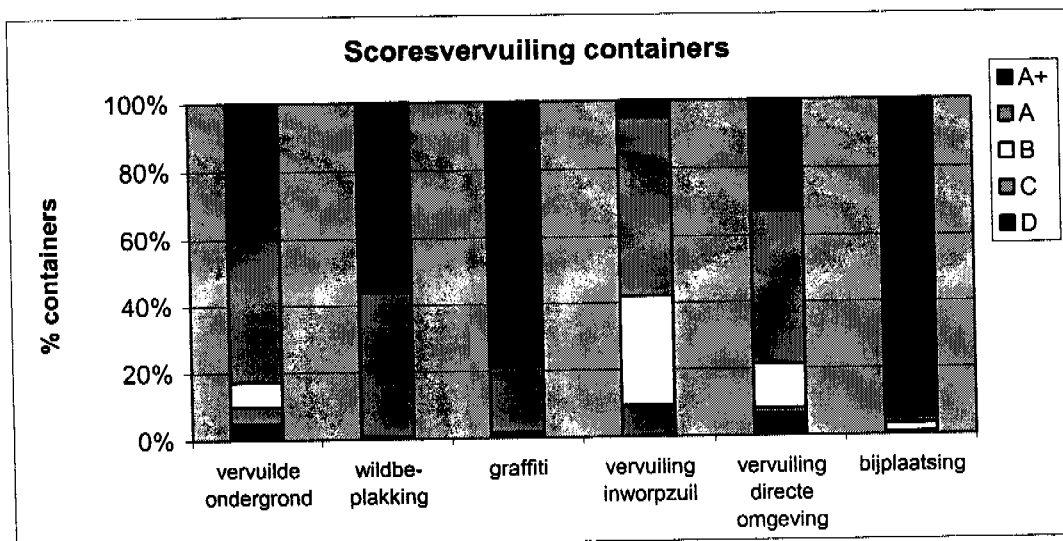
Te zien is dat vrijwel alle inwerpzuiden van de containers bekrast zijn. Op het vlak van technische staat scoort het aspect krassen dan ook het slechtst. De meeste inwerpzuiden (93%) hebben geen deuken (score A+). De overall score op het aspect deuken is zeer positief. Wat lakschade betreft scoort bijna 75% van de containers goed (score A) tot uitstekend (score A+). Bij slechts 6% van de containers is serieuze lakschade aangetroffen.

Qua vervuiling vormt het grootste probleem de vervuiling van de inwerpzuid, de vervuiling van de ondergrond (containerplaat) en de vervuiling in directe omgeving van de ondergrondse containers. Dit komt met name voor bij de locaties waarvan het op voorhand te voorspellen is dat zwerfafval daar relatief gezien vaak zal

voorkomen, zoals bijvoorbeeld bij winkelcentra en hoogbouw. Wildplak, graffiti en bijplaatsingen lijken geen groot probleem te vormen binnen de gemeente. Deze aspecten scoren zeer goed. De onderstaande grafiek (grafiek 4) geeft een beeld van de behaalde scores.

Grafiek 4: Vervuiling ondergrondse containers

Ook hier heeft er een beoordeling plaatsgevonden op basis van de eerder genoemde vijf puntenschaal.

Op alle aspecten met betrekking tot de vervuiling van en rond de ondergrondse containers wordt gemiddeld genomen minimaal een dikke voldoende gescoord. De minst hoge score is die voor de vervuiling van de inworpszuil. Dit is een aandachtspunt. Opvallend is de zeer goede score voor het aantal bijplaatsingen. Met Spaarnelanden zal overlegd worden om extra aandacht te geven aan de minder scorende aspecten van de monitor, met name de vervuiling van de inworpszuil en het bekrassen van de zuil. Vertaald naar ambitieniveau kan gesteld worden dat over het algemeen de inwerpszuilen en directe omgeving een verzorgd kwaliteitsniveau laten zien.

3. Afvalstoffenverordening

Met betrekking tot de kwaliteit van de openbare ruimte vormt de handhaving op de afvalstoffenverordening een cruciale factor. In dit verband kan bijvoorbeeld genoemd worden het onder controle krijgen van het aanbiedgedrag van particulieren en bedrijven in de binnenstad in het kader van het centrumplan. Aanscherping van de inzet op handhaving is vooral in de binnenstad de komende tijd noodzakelijk. Overleg omtrent een plan van aanpak en de financiering is momenteel gaande met de afdeling vergunningen, veiligheid en handhaving. Tezamen met de indiening van de definitieve nota over het nieuwe inzamelingsplan voor de binnenstad zal eveneens een voorstel voor de aanpak van de handhaving worden gepresenteerd.

4. Toekomstvisie reinigingsrecht

Het is vanuit de gemeente de wens het reinigingsrecht zo spoedig mogelijk af te schaffen. Bestuurlijk is toegezegd dit niet te laten plaatsvinden voordat een nieuw inzamelingsplan voor de binnenstad is geïmplementeerd (2010/2011). Gebeurt dit namelijk voor dit tijdstip dan ontbreken nog de mogelijkheden om adequaat te kunnen handhaven. Bedrijven kunnen namelijk momenteel nog veel illegaal afval verstoppen tussen de legaal aangeboden huisvuilzakken van particulieren. Met de invoering van de nieuwe inzamelingswijze wordt de huisvuilzak verbannen uit het straatbeeld en komt dus iedere aangetroffen huisvuilzak in aanmerking voor een proces verbaal.

5. Nieuwe opzet inzameling en reiniging binnenstad

Het belangrijkste aspect van de nieuwe opzet is het uitbannen van de huisvuilzak uit het centrum. Zowel bewoners als veel bedrijven kunnen gebruik gaan maken van ondergrondse containers, zowel voor het restafval als componenten die kunnen worden hergebruikt.

Om optimaal tegemoet te kunnen komen aan de inpassing in de historische openbare ruimte van het centrum, wordt er een nieuwe kleine inwerpzuil ontwikkeld. Ook wordt er gewerkt aan een coating in kleur voor de voetplaat. Hierdoor kan deze overeenstemmend met het omgevende straatwerk worden uitgevoerd.

Bedrijven krijgen binnen de nieuwe opzet verschillende mogelijkheden om het afval aan te bieden. Zo kan men gebruik maken van tijdvensters waarbinnen het aanbieden op straat in afgesloten containers mogelijk is. Indien men weinig afval heeft is ook aansluiting op een ondergrondse container mogelijk en speciaal voor de horeca en grotere bedrijven zullen er ondergrondse (pers)containers worden gestationeerd rond de horecapleinen (bijv. Riviervismarkt, Botermarkt),

Het plan is inmiddels vrijgegeven voor inspraak. De participatiefase, die met name gericht is geweest op het verkrijgen van draagvlak ten aanzien van de voorgestelde locaties voor de ondergrondse containers, is momenteel afgerond. Tot op dit moment zijn er hierbij geen grote problemen opgetreden. De bewoners en bedrijven zien duidelijk het belang in van de voorgestelde veranderingen. Wel heeft men in een aantal gevallen opbouwende voorstellen omtrent de uitwerking van het plan, met name waar het gaat om de keuze van locaties. De nota inclusief het locatieplan zal ter definitieve vaststelling naar verwachting begin april worden aangeboden.

6. Invoering ondergrondse afvalinzameling stadsbreed

Eind 2006 was 30% van de huishoudens in Haarlem aangesloten op ondergrondse inzameling. Het, bij aanvang van de invoering van ondergrondse inzameling, gestelde streefpercentage van 50% is op enkele wijken na gerealiseerd. Een aantal ondergrondse containers moet nog geplaatst worden in de volgende wijken: Delftwijk, Kleverpark, Bomenbuurt en Ramplaankwartier. Afronding is gepland voor eind maart 2009.

Momenteel is gestart met het onderzoek naar een voortzetting van ondergrondse inzameling van restafval in wijken die in de eerste fase op een tweede plan stonden. Dit als gevolg van een complexe plaatsingsproblematiek of het minder snel kunnen behalen van een maximaal rendement. Indien de resultaten van het onderzoek gunstig uitvallen, is het de verwachting dat eind 2010 75% van de huishoudens gebruik zullen maken van ondergrondse inzameling (fase 1b).

Wat betreft de uitrol van de ondergrondse glas en papierinzameling is er momenteel een kleine achterstand op het schema. De verwachting is dat na afloop van het eerste kwartaal 2009 alle containers geplaatst zijn, uiteraard onder voorbehoud van bezwaren van bewoners en het eventueel moeten doorlopen van een bouwvergunningsprocedure in gebieden met een beschermd stadsgezicht.

De invoering als systeem verloopt tot nu toe succesvol. Dit blijkt bijvoorbeeld duidelijk uit het geconstateerde lage percentage aan bijplaatsingen van afval en vernielingen aan inwerpzuilen. Er dient wel rekening mee gehouden te worden dat de implementatie in het centrum meer bijsturing nodig zal hebben, in de vorm van handhaving, voordat de streefsituatie bereikt zal zijn.

7. Hondenbeleid

VVH voert het hondenbeleid uit. Bij de aanpak ligt het zwaartepunt op het geven van waarschuwingen en het ingrijpen bij incidentele problemen.

Momenteel vindt er een uitbreiding plaats van de handhavingcapaciteit. Wanneer de afdeling op sterkte is, in de loop van 2009, zal het hondenbeleid ook op basis van surveances gehandhaafd worden.

De handhaving op het voldoen van hondenbelasting wordt dit jaar eveneens ter hand genomen door het instellen van een intensieve huis aan huis controle.

8. Handelsreclame

Het uitdelen van handelsreclame is in vrijwel alle gevallen in Haarlem verboden. Het illegaal uitdelen van handelsreclame vindt nog slechts in beperkte mate plaats. Dit duidt er op dat het beleid, althans op dit moment, goed werkt. Er dient echter voor gezorgd te worden dat de aandacht niet verslapt. Vooral het gebied rond het station is kwetsbaar in deze.

9. Kauwgum

De toename van weggeworpen kauwgum op straat vormt een groot probleem, vooral in de binnensteden. Het verwijderen ervan is een tijdrovend werk en kan alleen met speciale apparatuur. In 2008 is er in Haarlem een proef gedaan met het verwijderen van kauwgum. Deze proef is succesvol verlopen. Inmiddels heeft Spaarnelanden de benodigde speciale apparatuur aangeschaft en zal dit jaar gestart worden met het op reguliere basis verwijderen van kauwgum.

10. Inzameling kunststoffen

De inzameling van kunststoffen wordt in 2010 wettelijke verplicht. Het jaar 2009 wordt gezien als een overgangperiode waarin gemeenten zich kunnen voorbereiden. Per 1 januari 2010 dienen gemeenten er zorg voor te dragen dat kunststof verpakkingsafval van het restafval wordt gescheiden. "Zorg dragen" betekent in deze dat gemeenten, hun burgers ofwel via bronscheiding ofwel via nascheiding, de mogelijkheid bieden het kunststof verpakkingsafval te kunnen scheiden van het restafval. Bronscheiding houdt in dat burgers zelf het afval scheiden en deponeren in daartoe aangewezen inzamelmiddelen. Bij nascheiding wordt door een zogenaamde nascheidingsinstallatie het verpakkingsafval achteraf uit het restafval verwijderd.

Gemeenten die in 2009 overgaan tot gescheiden inzameling krijgen een eenmalige opstartvergoeding van € 1,08 per inwoner.

Daarnaast worden er structurele vergoedingen uitgekeerd. Deze betreffen:

Bronscheiding	€ 475 per ton
Nascheiding	€ 350 per ton
Communicatie	€ 0,11 per inwoner
Transport	€ 1,50 per ton per kilometer

Gezien de grote belasting van de openbare ruimte met een veelheid aan objecten, waaronder de al aanwezige afvalcontainers, is het niet wenselijk om daar nog eens een groot aantal containers aan toe te voegen. Nascheiding zou voor Haarlem een zeer goede oplossing zijn. Binnenkort ontvangt u een voorstel waarin de consequenties voor de gemeente van zowel bron als nascheiding zijn uitgewerkt. Tevens zal het rapport een afweging bevatten ten aanzien van een voorkeursvariant.

In breder verband zal nog dit jaar het gehele beleid rond de scheiding van huishoudelijke afvalstoffen aan de orde komen. Het gemeentelijk afvalstoffen en reinigingsplan is namelijk toe aan een actualisatie. Het is belangrijk dat dit plan bestuurlijk zo breed mogelijk gedragen wordt. In dit verband zal, naast eventuele andere voorstellen, het onlangs door de fractie van GroenLinks ingediende initiatiefvoorstel "Duurzaam omgaan met afval in Haarlem" bij het opstellen van het plan worden meegenomen.

11. Toekomstvisie grofvuil

De hoeveelheid illegaal aangeboden grof afval neemt af. Deze tendens lijkt gelijke tred te houden met het wennen aan het gebruik van ondergrondse containers. Het is zaak om deze ontwikkeling vast te houden en zo nodig te versterken. Hiertoe zal de komende tijd de evaluatie van de grofvuil inzameling evenals de handhaving daarvan prioriteit hebben. Aandachtspunten hierbij zijn:

- Capaciteit en situering brengvoorzieningen
- Relatie met nieuwbouwplannen en realisering werf Spaarnelanden

- Wel of niet gaan betalen door de burger voor het laten ophalen van grofvuil.
- Capaciteit handhaving op de afvalstoffenverordening en plannen van aanpak.

Naar verwachting zal een nota over de toekomstvisie, te behalen doelen en de te volgen aanpak aan het college aangeboden worden vierde kwartaal 2009.

12. Drijfvuil

Tot op dit moment wordt het drijfvuil in Haarlem verwijderd door Spaarnelanden in opdracht van de gemeente. Hier gaat verandering in komen. In het kader van de overdracht van het onderhoud van het stedelijk oppervlaktewater aan het hoogheemraadschap Rijnland, zal deze organisatie in de toekomst het opdrachtgeverschap voor het verwijderen van drijfvuil op zich nemen.

De raamovereenkomst over de overname van het onderhoud van het stedelijk water hebben de bestuurders van Haarlem en Rijnland op 10 december 2008 ondertekend. Hierin is opgenomen dat Rijnland het drijfvuil tot 2015 door Spaarnelanden krachtens de vigerende dienstverleningsovereenkomst tussen de gemeente en Spaarnelanden laat weghalen. Bekostiging van deze taak komt voor de helft voor rekening van Rijnland en voor de helft voor rekening van de gemeente. Momenteel werken de gemeente, Spaarnelanden en Rijnland de afspraken uit de raamovereenkomst uit in praktische werkafspraken.

Het is de bedoeling dat, evenals bij andere vormen van vervuiling, de aanwezigheid van drijfvuil in de nabije toekomst gemonitord gaat worden. Dit op basis van een vooraf bepaalde beeldkwaliteit voor de oppervlaktewateren in de verschillende delen van Haarlem. Hier zullen eveneens met Rijnland afspraken over gemaakt worden.

13. Sterk vervuilde locaties (Hotspots)

De afgelopen twee jaar zijn een aantal sterk vervuilende locaties extra door Spaarnelanden onderhouden. Hierbij moet bijvoorbeeld gedacht worden aan locaties met glas en papiercontainers nabij winkelcentra, bovengrondse betonnen afvalcontainers met structureel er naast geplaatst afval en hardnekkige stortlocaties voor illegaal afval. Door de verdere uitrol van de ondergrondse inzameling komt er aanzienlijk meer capaciteit ter beschikking voor de opslag in wijkcontainers van restafval, glas en papier. Hierdoor neemt de vervuiling van de omringende openbare ruimte stapsgewijs af. Uiteindelijk zullen er nog een beperkt aantal plekken overblijven die structureel vervuild raken. Deze locaties kunnen naar verwachting met behulp van een gerichte handhavinginzet onder controle worden gebracht.

De financiering van het project bestond tot nu toe uit incidenteel ter beschikking komende gelden. Gezien het feit dat er belang aan gehecht wordt deze taak voorlopig nog te continueren, wordt ook voor 2009 naar dekking gezocht. Het voorstel is dit te laten verlopen via het niet, of slechts gedeeltelijk, uitkeren van het jaarlijkse dividend van Spaarnelanden. Op deze wijze zou 1,5 ton vrijgemaakt

Haarlem

11

kunnen worden voor deze taak. Hiermee worden het aantal hotspots verminderd met 50%, hetgeen ook mogelijk is door de voortgang van de uitrol van de ondergrondse inzameling..

Met vriendelijke groet

Maarten Divendal